

Třikrát prodaná synagoga

Ten klasicistní dům v šumavské Čkyni stojí trochu stranou od centra. Od okolní venkovské zástavby se liší většími proporcemi. Když se paní Jindra Bromová přistěhovala před čtvrt stoletím z Prahy, chodila dlouho zvědavě okolo: „Rozmazlená pražskou kulturní nabídkou jsem hledala něco zajímavého, až jsem našla synagogu,“ směje se. „Nejdřív jsem vůbec nevěděla, co to je.“

Horské židovské obce byly vzácné a horské synagogy ještě vzácnější. „Židé nemají rádi hory a na Šumavu se stěhovali jen z důvodů obživy,“ vysvětluje historik Jiří Fiedler z Židovského muzea v Praze. Podle dobových pramenů pracovali na Šumavě ve svých tradičních profesích, jako jsou lékařství, obchod a řemesla. Po emancipaci v 19. století se většina Židů přestěhovala do větších měst. Náboženská obec ve Čkyni zanikla. Nevyužitou synagogu z roku 1828 prodali, aby měli na novou ve Vimperku.

František Novotný bydlí v domku přes ulici a ještě pamatuje truhláře Španingera, který synagogu v roce 1922 koupil a přestavěl: „Dole měl dílnu a nahore byt. Jako soukromník přežil i znárodnování.“ Rodina Španingerů prodala synagogu v roce 1989 Jednotě Vimperk, která si v ní udělala sklad. Po revoluci ji

Vzácná dřevěná skříňka na tóru

vykoupilo město a v Čkyni vznikla Společnost pro obnovu synagogy. „Chtěli jsme něco udělat,“ vzpomíná Jindra Bromová na vzmach občanské angažovanosti. Občanské sdružení opravilo židovský hřbitov a sehnalo z kraje milion korun na synagogu. Nepůvodní stavební úpravy byly odstraněny, vyměnila se okna, oprávil střecha. Jenže obec „nalila“ část peněz místo synagogy do nových chodníků a se sdružením se potom nechtěl nikdo bavit, natož dávat další prostředky.

Dlouhou krizi ukončila až historická výstava o Čkyni, kterou v synago-

goze v roce 2005 uspořádali. „Všichni se zajímali, jestli se synagoga opraví. To byl zlom,“ říká Bromová. Pavel Suchomel bydlí v bytovce naproti a pohled z okna ho příliš netěší: „Už by se to mělo opravit, aby to tady takhle nestrašilo. Ale nejsou peníze.“ Náklady na dokončení rekonstrukce a vybavení interiéru se odhadují na deset milionů korun. Sponzoři a malí dárci takovou částku nepokryjí a další osud nejstarší jihočeské synagogy závisí na státních institucích. A její další využití? Památka a kulturní centrum. Přes provizorní podmínky už v synagoze proběhlo několik koncertů a vzpomínkových akcí. Kromě vynikající akustiky mohly návštěvníky zaujmout dva unikátní prvky v interiéru – dřevěná skříňka na tóru v zimní modlitebně a zbytky fresky lvů v hlavní místnosti.

Jak by mohla synagoga ve Čkyni jednou vypadat, můžeme vidět v nedalekých Hartmanicích. Tamní horskou synagogu, za socialismu „věnovanou národnímu výboru ke zboření“, koupil v roce 2002 Michal Klíma a jím založené Občanské sdružení Památník Hartmanice ji vzorně zrekonstruovalo. Dnes je živým kulturním centrem a nejhezčím domem ve městě. ■

Jaký osud čeká nejstarší *jihočeskou synagogu?*

Zapomenutá synagoga se promění v kulturní centrum

Jeden z nejhezčích židovských hřbitovů u nás

Vzorně opravená synagoga v Hartmanicích